

1042-1045 (1632-1635) YILLARI'NA AİT BOSNA EYALETİ BÜTÇESİ

Doç. Dr. Said ÖZTÜRK*

TAKDİM

Osmanlı Devleti'nin, teşkilat ve müessesleri açısından bir çok hususlarda İslâm Devletlerinin özellikle mali konularda İlhanlıların tesirinde kaldığı bilinmektedir. Klasik dönemde yapılan arazi tahvirlerinin ve vilayetler için kanun konulmasının "intizam-i memleket beyan-î adet ve tahvir-i vilayetle olmak selef-i salatinden cari ve sadır olduğundan hareketle Osmanlıların bu adetleri doğrudan doğruya Selçuklular ve İlhanlılardan aldıkları kabul edilmektedir.¹ Bu tür bir etkileşim Batılı düşünürler tarafından da ifade edilmektedir. Klasik ekolün Fransa'daki ilk ve en büyük temsilcisi Jean Baptiste Say, "bir çok cihetlerde komşu hükümetlerde ahkamı mer'i olan müessesatdan istifade etmiş addedilebilen Türkiye'nin kendisinden evvel en mükemmel teşkilâta malik olan hükümetlerden idare prensiplerini de iktibas eylemiş..." cümleleriyle Osmanlıları teşkilatlarını kurarken daha önceki devletlerin tecrübe ve birikimlerinden faydalandıklarını belirtmektedir.²

* Bilecik İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

¹ İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilatına Medhal*, TTK Yay. 3.baskı, Ankara 1984. s. 95, Ö.L.Barkan, XV ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Zirai Ekonominin Hukuki ve Mali Esasları-Kanunlar, İ.Ü.Ed. Fak. Yay. İstanbul 1943, Giriş LXXI, LXXII Nejat Göğünç, "İmad es-Seravi ve Eseri", İ.Ü. Ed. Fak. Tarih Dergisi, c. XV, sayı 20, İstanbul 1965, s. 73.

² Ziya Karamürsel, *Osmanlı Mali Tarihi Hakkında Tetkikler*, TTK yay, 2.baskı Ankara 1989, s. 116.

Ancak, Osmanlılar bu tarihi miras ve geleneğe kendi tecrübelerini ekleyerek dönemin hakim anlayışı içerisinde emsallerini kıyasla mükemmel denilecek bir muhasebe sistemini kurmuşlardır. Yüzyıllar boyunca Ortadoğudan Balkanlara, Kırımdan Kuzey Afrika kıyılarına kadar uzanan geniş coğrafyada hükmeden Osmanlı'nın devlet gelir ve giderlerinin en ayrıntılı dökümlerini bulmak mümkündür.

Osmanlı'nın kurduğu mali sistem üzerinde inceleme yapan Batılı ilim, kültür ve siyaset adamları da sistemin mükemmelliği hakkında beyanlarda bulunmuşlardır.

Osmanlı Askeri Teşkilatı adlı eserin yazarı Marsigli şöyle diyor; "Türkiye gerek muamelat gerek kuyut hakkında olsun mali umurunu idaresi için tatbik edilen usul o kadar güzel o kadar muntazam bir surette tesis edilmiştir ki herhangi bir Hıristiyan devleti kendi idare-i hükümetinden göze çarpması muhtemel olmayan bir çok suistimallerin men'ini temin edebilecek müfit malumatı bu muntazam usulü tetkik etmek suretiyle elde edilebilir."³

1572 Yılında İstanbul'da Venedik balyozu olan Garzoni de, maliye dairesinin bu tarihlerde muntazam hesap tuttuğu ve her mali yılın sonunda gelir ve giderleri gösteren bilançonun düzenlendiğini belirtmektedir. Yine Garzoni'nin çağdaşı olan Vigenere adlı başka bir gözlemci de aynı bilgileri doğrulamıştır.⁴

OSMANLI BÜTÇELERİNİN ÖZELLİKLERİ

İşte bu mali sistem içerisinde devletin yıllık gelir gider hesaplarını ihtiva eden bütçeler düzenlenmiştir. Düzenlenen bu bütçeler çağdaş bütçe anlayışından uzak olmakla birlikte millî ekonominin ve kamu hesaplarının sayısal büyüklükleri hakkında o dönemin genel iktisadi yapısı hakkında etraflı bilgiler vermektedir. Bunlar genellikle yıl sonu icmai niteliğini taşımaktadır. Çağdaş bütçe kavramına benzeyen yıllık gelir gider tahmini olan bütçeler de bulunmaktadır.

Osmanlılar kural olarak her yıl bütçe düzenlemesini benimsemişlerdir. Fatih Kanunnamesinde "yılıda bir kere rikab-i hümayunuma defterdarlarım irad ve masrafımı okuyalar" denmektedir. Ancak mevcut bilgi ve belgeler çerçevesinde bu kural doğrulanmamaktadır. Tespit edilen bütçelerin pek azı yayımlanmıştır. Ö.L. Barkan, H.Sahillioğlu ve A. Tabakoğlu'nun çalışmaları dışında bütçeler üzerine eğilinmemiştir.

Osmanlı Bütçelerinin düzenlenişinde yüzyıllara göre bazı farklılıkları görüyoruz. XV ve XVI. yüzyıl bütçeleri güneş yılına göre ve gelir bölümleri eyaletlere göre düzenlenirken, XVII ve XVIII. yüzyıl bütçeleri ay yılına göre ve maliye daireleri ve gelir türlerine göre düzenlenmiştir.⁵

³ M. Belen *Türkiye İktisadi Tarihi Hakkında Tetkikler*, çev. M. Ziya, İstanbul 1931, s. 48.

⁴ Belen a.g.e., s. 49, 50

⁵ Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi*, 2 baskı İstanbul 1994, s. 174, 175, Aynı yazar "XVII ve XVIII. Yüzyıl Osmanlı Bütçesi", İÜİF Mecmuası Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'a Armağan özel sayısı, İstanbul 1985, s. 393. Aydın Yalçın, *Türkiye İktisat Tarihi*, Ankara 1979, s. 93.

XVI. Yüzyılda Osmanlı Mali Teşkilatı merkez ve taşra defterdarlıkları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İmparatorluğun çekirdeği sayılan Rumeli ve Anadolu eyaletlerinin hesapları merkez teşkilatı tarafından yürütülmekte iken, bu iki eyalet dışında kalan diğer eyaletler müstakil defterdarlıklarca idare edilmekte idi. Taşra defterdarlıkları yine baş defterdarlıklara bağlı idiler. Bunların yıllık gelir ve giderleri merkezce bilinmekte idi. Gelirler sayımlar sonucu bilinirken, tespit edilen harcamalar dışında ne eyalet valisi ne de defterdar herhangi bir harcama yapamayacağından giderler de belli idi. Yerinde yapılan harcamalardan sonra gelir fazlası var ise bu irsaliye veya hazine adı altında merkeze gönderilmekte idi. Bu gelir fazlasıyla birlikte muhasebe kayıtları da merkeze ulaşıyordu.⁶ XVII ve XVIII. Yüzyıllarda ise taşra defterdarlıkları bazı vilayetlerde aynen devam ederken bir kısmı da voyvodalık haline dönüşmüştür.⁷

KAYNAK HAKKINDA

Yayınladığımız bütçe bu türden bir eyalet bütçesi olup, ay yılına göre ve gelir türlerine göre düzenlenmiştir. Bosna defterdarı olan Mahmut Efendi zamanında 26 Safer 1042-Gaye-i Zülhicce 1045 tarihleri arasında eyaleten üç sene on ay beş günlük gelir ve gider icmalı verilmiştir. Bütçenin düzenlenmesinde Defterdar Mahmut Efendinin ruznamçesinden faydalanılmıştır.

Kaynağımız Osmanlı Arşivi D.BŞM/BNH tasnifinde bulunan 16768/2 no'lu defterdir. Defterde sadece Bosna eyalet bütçesi yer almaktadır. Yazı türü bilindiği gibi siyakatdır. Defterin içerisinde sülüs hattı ile bir özet verilmiştir. 4. ve 5. sahifelerde eyaletin kalemlere göre gelirleri, mevaciip ödemeleri, hazineye teslim olan miktar ve yerinde yapılan diğer harcamaların dökümü ve gelir fazlası yer almaktadır. 5. Sahifenin akabinde sayfa numarası konmamış sahifede Bosna kalasında görevli nefferatın mevaciplerinin dökümü verilmiştir. 6 ve 7. Sahifede Bosna defterdarı Mahmut Efendi'nin hazineye ödemeyi taahhüd ettiği senelik miktar ile üç sene on ay beş günde toplam ödeme yükümlülüğü olan miktar, hazineye teslim ettiği miktarın ayrıntılı dökümü, Bosna hazinesinde istihdam olunan görevlilerin mevacipleri, yapılan diğer harcamaları yer almaktadır.

Mahmut Efendi'nin takip ettiği ödemeye ilişkin herhangi bir açıklamaya rastlanılmamıştır. Ancak, açık veren bütçe rakamlarından anlaşıldığı üzere hükümet Mahmut Efendi'den ek bir ödeme isteyerek bu açığı kapatmak istediği söylenebilir. Zaten bütçe açığı ile taahhüd ettiği miktar birbirine oldukça yakındır. 8. sahifede yine bir gider kalemi olan Budin kalası mühimmatına yapılan harcamaların dökümü verilmektedir.⁸

⁶ Halil Sahillioğlu, "Yemen'in 1599-1600 Yılı bütçesi" Yusuf Hikmet Bayur Armağınından ayrı basım, Ankara 1985, s. 287.

⁷ Tabakoğlu, *Osmanlı Bütçeleri*, s. 393.

⁸ *Osmanlı Arşivi D. BŞM/ BNH Tasnifinden 16767/1 Nolu diğer bir defter yine Bosna eyaletinin bu döneme ait bütçesinin ayrıntılı dökümünü ihtiva etmektedir. Defter bir Ruznamçe defteri olup Bosna eyalet hazinesinin günlük fiili giriş ve çıkışlarının bütün ayrıntılarıyla vermektedir. Neşredebileceğimiz metin ile bu metnin rakamları arasında bazı farklılıklara rastlanılmaktadır. Örnek olarak, neşrettiğimiz metinde toplam gelir 65.050.009 toplam masraf 67.173.717 akçe iken, Ruznamçe, sırasıyla 65.018.682 ve 70.695.799 akçedir. Biz Bosna eyaletinin bu ayrıntılı bütçesini yayımlanmasını ileri bir tarihe talik ederek özet niteliğindeki metin üzerinde duracağız.*

BÜTÇENİN TAHLİLİ

1) Gelir Kaynakları

Defterdar Mahmut Efendi'nin defterdarlığında 26 Safer 1042 tarihinde Gurre-i Zilhicce 1045 tarihine kadar geçen üç sene on ay beş günlük süre içerisinde eyaletin bütün bütçe gelirleri toplamı 65.050.009 akçeye balığ olmuştur.

Kaynakların dağılımını şöyledir;

1- Gayr-ı Müslimlerin faal erkek nüfusundan yılda bir kez tahsil edilen cizye gelirleri 7.109.126 akçe. % 10.93

2- Eflak filoricilerinin yıllık vergileri 27.718.115 akçe. % 42.61.

3- Mukataa gelirleri 26.292.683 akçe. % 40.42. Mukataa terimi devlete ait herhangi bir işlemin ya da bir gelir kaynağının belirli bir süre ile ve belirli bir meblağ mukabilinde kişilere ihalesi anlamında kullanılmaktadır.

4- Bu dönemde olağanüstü durumlarda özellikle savaş finansmanına katkıda bulunmak amacıyla tahsil edilen avarız gelirleri 1.915.200 akçe. % 2.94.

5- Zuhur eden bir vergi çeşidi niteliğinde olan ve belirli herhangi bir şahıs veya yerden alınmayan, ne miktar olacağı ve hangi fasıllarla ne kadar hasılat sağlanacağı da belli olmayan ve bu nedenle de adına Bad-ı heva denilen resimler.⁹ Bad-ı heva gelirleri Bosna haslarından tahsil edilmiştir. 482.981 akçe. % 0.74.

6- Adet-i ağnam gelirleri 23.032 akçe. Adet-i ağnam vergisi merkez hazineye ait bir koyun keçi vergisi idi. % 0.035.

7- Bir kısım muhalefat gelirleri 71.740. Haslardan miras bırakmadan vefat eden ya da devletin mirasçılığı söz konusu olan tekerelerden elde edilmekte idi.

8- Timar ve zeamet sahiplerinden tahsil edilen teskere resimleri 138.701 akçe. % 0.21.

9- Tefavüt-i hasene ve guruş 1.298.635 %2. Klasik dönemde hazine giriş ve çıkışları değişik kurlardan hesaplanmakta idi. Hazineye giren para ne çeşit olursa olsun önce sağ akçe ile değerlendiriliyor ve ödeme yapanın hesabından o miktar düşülüyor, sonra aynı miktar para çürük akçe ile değerlendiriliyor ve ikisi arasındaki fark tefavüt adı altında kur farkından elde edilmiş bir gelir olarak kaydediliyordu.¹⁰

Görüldüğü üzere Bosna Eyaleti'nin bütçe gelirleri önemli üç kalemde toplanmaktadır. Cizye, filorici resimleri ve mukataa gelirleri.

⁹ Hüseyin ÖZDEĞER, *Onaltıncı Asırda Ayıntap Livası*, İstanbul 1988, s. 89.

¹⁰ Halil SAHİLLİOĞLU, "1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğunda Hazine Gelir ve Gideri" VIII Türk Tarih Kongresi II. Ciltten ayrı basım, Ankara 1981, s. 1401.

II) Giderler

Giderlerin toplamı 67.173.716 akçedir. Dolayısıyla bütçe 2.123.707 akçe açık vermiştir. Gider kalemleri mevacic ödemeleri teslimat ve ihracattır.

Mevacic ödemeleri, maaşlı askerlere üç ayda bir verilen ödeneklerdir. Bu kalem için yapılan ödentinin toplamı 63.457.157 akçedir. Toplam gelirler içinde % 94.46 ile en büyük paya sahiptir. Mevacic ödemeleri içinde en fazla tahsisatın Bosna kalesinde görevli mustahfiz, topçu, gureba, çavuş ve martoloflara ayrıldığı görülmektedir. Toplam 53.258.171 akçedir. Mevacic içinde yeri % 83.92 'dir.

Teslimat adı altında yapılan ödentiler; padişaha yapılan teslimler ile saray, tersane vs. masrafları için emirlere tahsis edilen harcamaları kapsamaktadır. Toplam 524.651 akçedir.

Ihracat başlığı altındaki ödemeler ise, meteferrik harcamaları içine almaktadır. Toplam 3.191.908 akçedir.

Ihracat kalemleri içinde sefer-i humayun mühümmatı için muhtelif fiyatlarla satın alınan 583 adet bargire ödenen miktar 1.874.000 akçedir. Satın alınan bu bâr-gîrlerin (beygir) ihtiyacı olan nal, mih, vs. ile nalbant ücreti için 35.621 akçe, bazı Dergah-ı Âlî kapukullarının harcirahı ve bazı in'âmâtlar için 76.671 akçe yuvarlak, bedeloşka, kolonborna, şahi ve meyane için 1.025.395 akçe, top yuvarlağı dökümünde ihtiyaç hasıl olan çivi, kürek, çapa, külünk, kösegi, vs. için 14.307 akçe, top yuvarlığı dökümünde istihdam olunan neferatın nafakasına ve bâr-gîrlerinin yem bahası için 122.453 akçe, Bosna mîr-i mîrâyının (Beylerbeyi) Banyaluka'daki evinin tamiri, top yuvarlağı için gerekli sandık bahası için 43.461 akçe harcanmıştır.

Bu üç kalemde yapılan harcama ve ödentiler bütçe gelir toplamını 2.123.707 akçe geçmiştir.

BÜTÇENİN METNİ

İcmâl-i muhasebe-i ve mevârifât-ı hisâne-i âmire-i vilâyet-i Bosna derzemân-ı Mahmud Efendi defterdar-ı hazine-i âmire-i vilâyet-i mezbûre el-vâki' 26 Sefer nese 1042 ilâ gaye-i Z sene 1042 bermuceb-i ruznâmçe-i müşârun-ileyh.

Aslı-ı mal

fi selâse sinîn ve 10 eşhur ve 5 eyyâm

65.050.009

An-akçe-i cizye-i gebrân-ı Bosna gayr-ı ez-tefâvüt 7.109.126

An-akçe-i rüsûm- filoriciyân-ı Eflâkân-ı eyalet-i Bosna gayr-ı ez-tefâvüt 27.718.115

An-akçe-i mukatât-ı eyâlet-i Bosna gayr-ı ez-tefâvüt 26.292.683

An-akçe-i avâris-i eyâlet-i Bosna gayr-ı ez-tefâvüt 1.915.200

An-akçe-i bâd-ı hevâ-ı havass-ı humâyun-ı eyalet-i Bosna ma'a resm-i tapu-ı zeminhâ gayr-ı ez tefâvüt 482.981

An-akçe-i âdet-i ağnam-ı eyâlet-i Bosna gayr-ı ez-teâvüt 23.032

An-akçe-i bahâ-ı ba'zı muhallefât gayr-ı ez-tefâvüt 71.540

An-akçe-i rüsum-ı tezâkir-i züemâ ve erbâb-ı timarhâ-ı eyalet-i Bosna gayr-ı ez-tefâvüt 183.701

An-akçe-i tefâvüt-i hasenat ve guruş 1.298.631

Vuzi'a min zalik 67.173.716

El-mevâcibât

63.457.157

Mevacib-i mustahfisan ve topçiyân ve azabân ve çavuşân ve martolosân-ı kıla'ı eyalet-i Bosna 543.258.171

Becihet-i yevmiyehâ ve yardımhâ ve yoklamahâ ve mu'avenehhâ ma'a vazzâniye an-mevâcibât-ı neferat- eyâlet-i Bosna 3.582.192

Mevâcib-i ^ıme ve hatab mütekâidin ve du'âgüyân der- hazine-i amire-i Bosna 4.570.303

Mevacib-i ba'zı topçuayân-ı deıgah-ı âlî der-hizmet-i yubarlakhâ-ı top bermuceb-i şerif 53.322

Mevacib-i ba'zı sipâhiyân ve silahdarân ve müteferrigân ve çavuşân ve bevvabân-ı dergah- âlî ki der-istihdam-ı hasine-i Bosna ber-muceb-i hükmi-i şerif 125.169

İrsaliye-i neferat-ı kıla'-ı Lipova berlân-ı mevacib-i işân 1.868.000

Et- Teslimât

524651

Def'a fi 7 Z sene 1042 an-yed ber- mucceb-i suret-i ruznamçe 37.336

Def'a fi 7 Z sene 1042 ber-muceb-i suret-i ruznamçe an- yed 16.160

Def'a fi 10 Ca sene 1043 ber-muceb-i suret-i ruznamçe an- yed 15.100

Def'a fi 13 C sene 1044 ber-mucep-i sebeb-i tahrir an-yed-i Mehmed Çavuş 2210

Def'a fi 15 Ca sene 1044 ber-muceb-i sebab-i tahrir an-yed-i Mehmed Çavuş
topçiyân 45.222

Def'a fi 21 Z sene 1042 ber-muceb-i suret-i ruzmençe bedest-i Ali Çavuş
375.000

Def'a fi 24 R sene 1044 ber-muceb-i suret-i ruznamçe bedest-i Ali Çavuş
15.390

Def'a fi 27 Receb sene 1043 ber-muceb-i sebab-i tahrir an-yed-i Ali Çavuş
12034

Def'a fi 15 L sene 1045 ber-muceb-i suret-i ruznamçe an-yed 6199

El-İhracât

3.191.908

Becihet-i bahâ-ı bargirân der-eyalet-i Bosna berây-i mühimmât-ı sefer-i
humayun iştira şude fermude Re's 583 Kıymet 1874000 biesmân-ı muhtelife

Becihet-i bahâ-ı na'l ve mih ve ensar-ı ? kendir ve kefe ve topra ve dıhn ve
gebre berâ-ı mühimmât-ı bargirân iştire ma'a ücret-i na'l bund-girân 35621

Becihet-i harcirah-ı ba'zı bevvabân-ı dergâh-ı âli ve ser-bevvâbin-i der-
gâh-ı âli ma'a in'amat-ı ba'zı kesân der-hıdmet-i mirî an-asitane-i sa'adet amed
76671

Becihet-i bahâ-ı yuvarlakhâ-ı badaloşka ve kolonborna ve şahi ve meyane a-
det 53447

Bihîsat-ı kıyye 410158

Beher kıyye fi 2.5 akçe

Cem'an 1025395

Becihet-i bahâ-ı ahen-i ham ve tokmak ve çivi ve kürek ve çapa ve kösegi ve
külünk berây-i mühimmât-ı kârhâne-i yuvarlakhâ-ı top ma'a bahâ-ı gön ve meşin ve
tuz ve şem've mühimmât-ı yuvarlakhâ-ı top 14307

Becihet-i nafaka-ı bargiran iştira der-nefs-i Saray ve nafaka-ı topçiyân-ı der-
gâh-ı âli der-hıdmet-i ruhten-i top yuvarlak ma'a nafaka-ı hacıme -i kârhâne-i
mezbure 122453

Becihet-i ihracat-sandikhâ berây-i nihaden-i yuvarlakhâ-ı top ma'a ta'mir ve
termim kerde hânehâ-ı mirimiran-ı Bosna der-mahmiye-i Banyaluka ve eda-ı akçe-i
ziyade-i muhasebe-i Arslan Ağa emin-i rüsum-ı...? vacip sene 1044 ve bahâ-ı kağıt
berây-ı hazine-i Bosna 43461

El-Bâki
Berîn-i nakdî
2123707

DEFTERDAR MAHMUT EFENDİ TAAHHÜDÜ

İcmal-i muhasebe-i mal-ı ta'ahhud-i Mahmut Efendi defterdar-ı hazine-i amire-i vilayet-i bosna berây-ı mukabele-i aklâm-ı hazine-i mezbure el-vakian-26 S sene 1042 ilâ gaye-i Z sene 1045

Asl-ı Mal
Fi sene
600.000 fi selase sinin ve 10 eşhür ve 15 eyyâm
2.358.330
Vuz'a min zâlik gay-ı ez-tefavüt
2.455.117
Et-Teslimat
1.812.690
Teslim-i seriyye-i amire-i asitane-i sa'âdet
Gayr-ı ez-tefavüt
1.801.445

Def'a fi 8 C sene 1043 an-yed-i Ali Çavuş 15087

Def'a fi 29 Za sene 1043 an-yed-i Ali Çavuş topçiyân 18058

Def'a fi 3 Muharrem sene 1043 an-yed-i Mehmet Çavuş 1357

Def'a fi 13 Ca sene 1044 an-yed-i Mehmet Çavuş 2180

Def'a fi 15 Ca sene 1044 an-yed-i Mehmet Çavuş 44589

Def'a fi 19 Ca sene 1044 an-yed-i İbrahim 4450

Def'a fi 24 Za sene 1044 an-yed-i Mehmet Çavuş 15194

Def'a fi 18 Şa'ban sene 1042 an-yedi Süleyman 2531

Def'a fi 21 Receb sene 1043 an-yedi Ömer Çavuş 11866

Def'a fi 13 Za sene 1042 an-yedi Abdi Efendi emin-i matbah an-akçe-i imdâd 195228

Def'a fi 17 Za sene 1042 an-yedi Mehmed Beg ser-oda-ı bostaniyân 292842

Def'a fi 13 Muharrem sene 1043 an-yed 1376

Def'a fi 29 Za sene 1043 an-yed 18062

Def'a fi 10 Ca sene 1043 an-yed 14790

- Def'a fi 8 C sene 1043 an-yed 15097
- Def'a fi 13 L sene 1043 an-yed 6284
- Def'a fi 22 Za sene 1044 an-yed 369800
- Def'a fi 24 Za sene 1043 an-yed 15194
- Def'a fi 10 Ca sene 1043 an-yed-i Ali Çavuş 14800
- Def'a fi 28 Z sene 1044 an-yed-i Ali Çavuş 2677
- Def'a fi 29 Muharrem sene 1045 an-yed-i Mehmed Çavuş 2027
- Def'a fi 19 Z sene 1045 an-yed-i Safer ? 97714
- Def'a fi 26 Z sene 1044 an-yed-i Ali Çavuş 4015
- Def'a fi 28 N sene 1044 an-yed-i Mehmed Çavuş 2327
- Def'a fi 27 Recep sene 1043 an-yed-i Ali Çavuş 11866
- Def'a fi 20 Z sene 1045 an-yed-i Hasan Çelebi 416092
- Def'a fi 14 L sene 1044 an-yed-i Hasan Beg 199720
- Def'a fi 25 Muharrem sene 1045 an-yed-i Mustafa Çavuş 6222

Teslim-i seriyeye-i orduy-ı humayun

Gayr-ı ez-tefavüt 11247

- Def'a fi 13 sene 1043 an-yed-i Hasan Bosna teberdar-ı sipahi 6185
- Def'a,fi 10 Ca 10 sene 1044 an yed-i Süleyman Beg sipahi 5062

El-Mevâcibât-ı

mezburin der- istihdâm-ı hazine Bosna 85537
an-akçe-i mezburin 83827 an-tefavüt 1710

Süleyman Novesim bevvab bölük 31

Vacib an gurra-i Muharrem sene 1040 ila gaye-i Z sene 1044 an-erba'a sinin
11825

Süleyman silahdar

Vacib reşen sene 1042 2500

Ahmet Şükri müteferrika 72

Vacib an-gurre-i Ramazan sene 1041 ila gaye-i Ramazan sene 1041 ila gaye-i Z sene-i minhu 27269

Diğer İsmail 45 silahdar K 18

Vacib reşen sene 1043 4320

İbrahim Sipahi 42 Begpazarı bağçe-i hassa 14

Vacib lezez sene 1044 an-masar sene 45 2478

Osman Hasan sipahi 67 helvacıyan-ı saray-ı atik 20

Vacib lezez sene 1044 ve masar sene 45 3540

İbrahim sipahi 34 helvacıyan-ı saray-ı Edirne 31

Vacib lezez sene 1044 ve masar sene 45 4420

İshak sipahi 5 ser huddam-ı saray-ı Edirne 31

ser-gulam-ı bak-i hazine-i Bosna

Vacib recec reşen sene 1044 5486

Halil Silahdar 46 Bosna 33

ruznamçeci-i hazine-i Bosna

Vacib recec reşen sene 1044 5840

İsmail silahdar K 27 Kavvaf 25

Vacib reşen lezez sene 1043 4420

Hüseyin Silahdar K 27 Bosna sarrac

vacib reşen lezez sene 1043 2645

İsmail silahdar K 28 Bosna saray-ı Galata 39

Vacib reşen lezez sene 1043 6092

Süleyman silahdar K1 Davud 11

Vacib reşen lezez sene 1043 1946

Mustafa silahdar K1 Davud 11

vacib reşen lezez sene 1043 1946

El-ihracât

570.00

An akçe-i mezburin 558600 An tefaviüt 11400

Becihet-i mühimmât-ı yuvarlakhâ-ı top ber-muceb-i emr-i şerif ve memhur bihisab-ı Aydın paşa 100.000

Behicet-i ücret-i mekkâriyan-ı sefene berây-ı irsal kerdee yuvarlakhâ ankıla'ı Grodoşka ilâ Belgrad 12.000

Teslim be İbrahim Ağa ser-bevvâbin-i Hazret-i kâimmakam berhayı mühümmat-ı top hâ-ı hassa an-vacib sene 1044 ber-muceb-i hükm-i şerif ve bâ hatt-ı hümâyun sa'adet makrun 100.00

Becihet-i

Bahâ-ı mezburin berây-ı mühümmât-ı serhadd'-ı Bidun ma'a harcırah bermuceb-i hükm-i şerif ve hücced-i zahriye 358800

Bahâ-ı çapa-ı âhen aded 3000 fi 18 kıymet 54000

Bahâ-ı kürek-i ahen aded 3000 fi 18 kıymet 54000

Bahâ-ı küsegi-i âhen aded bihisav kıyye 16 kıymet 19200

Bahâ-ı külüng-i âhen-i ferhâdi aded bihisab-ı kıyye 1250 fi 16 kıymet 2000

Bahâ-ı âhen-i ham kantar aded 300 fi 352 kıymet 105600

Bahâ-ı çivi-i âhen aded 16500 kıymet 8000

Becihet-i harcırah ve bazı ihracat ve mühümmat-ı mezburin bedest-i Mehmet Ağa cebeciyân an-ı cânib-i Budin amed ve bâferman-ı Musa Paşa hâfız-ı Budin 2600

Ez-Ziyade

berin-i takdir 96787

BOSNA KALASIN GÖREVLİ ASKERİN MEVACİBİ

Mevacib-i

cema'at nefarat-ı kıla'der eyalet-i Bosna bermuceb-i deffer-i Karakaş Mehmet Paşa el-vhaki' fi sene 1021

Neferen 10320 kadim

fi yevm 34357 yevmiye-i kadim

fi sene-i kamile 15.576.114

Minha

ez-ziyade ani'l asl ba evrak ve ba ferman-ı humayun

neferen 1153

fi yevm 7550

tarih-i mezburdan Osman Efendi tarihine gelince sonradan evraklı konulmuşur ba ferman-ı şerif

Cem'an

mevcibat-ı neferat-ı vilayet-i Bosna ma'a izdiyad ba evrak der defter-i Karakaş Paşa

Neferen 11473

fi yevm 71907

fi sene-i kamile 18158414

Karakaş defter-i mucebince ziyade ile cümle bir yıllık mevacibleri bu denlü akçe eder

Mevâcib-i

cemaat-ı neferat-kıla-ı eyalet-i Bosna ber- muceb-i defter-i Osman Efendi

Neferen 11066

fi yevm 72803

fi sene-i kamile 1843555

ez-Ziyade

an-defter-i Karakaş Paşa gayr-ı ez ma'adin-i cedidi fi yevm 900

ba' dehu beray-ı ma'adn-i cedidi ta'yinşude fermude

neferen 869

fi yevm 6298

el- mukarrer fi selase eşhür 542.627

fi-sene- kamile 2.170.508

BÜTÇENİN ÖZET METNİ

Mahillinde Hıfz Olunub Sureti Verile

Sabıka Bosna defterdan olan Mahmud kullarının mahasebesidir bin kırk iki saferinin yirmi altıncı gününden bin kırk beş zilhiccesinin gayetine gelince üç yıl ve 10ay ve 5 günlük hazine-i amireye verdiği muhasebesinde harac ve avâriz ve mukattâat ve rüsum-ı filoricıyan ve bad-ı heva ve adet-i ağnam ve ba'zı muhalefetdan ve eyalet-i mezburede olan zeamet ve timar rüsumudan ve tefavüt akçesinden altı yüz elli yük elli bin dokuz akçe makbuzı olub meblağ-ı mezburdan altı yüz otuz dört yük elli yedi bin yüzelli yedi akçe Bosna eyaletinde olan mustahfızan ve topçıyan ve azeban ve farısan ve martolosan ve eimme ve huteba ve mütekaidin ve du'agüyan mevaciblerine ve Lipo kal'ası neferatını mevacibleri irsaliyyesine verüb ve yuvarlak hizmetinde olan topçılardan mevaciblerine ve Bosna hazinesinde istidam olunan ba'zı sipahiyan ve silahdarın ve müteferrikan ve çavuşan ve bevvaban-ı dergah-ı ali mevaciblerine verüb ve beş yük yirmi dört bin altı yüz elli akçe tevarih-i muhtelif ile sebep-i tahrir ve suret-i ruznamçe mucibince hazine-i amiriye teslim edub ve otuz bir yük doksan birbin dokuz yüz sekiz akçe sefer-i humayun mühimmatıçün beşyüz seksen üç re's bargir ve elli üçbin dördyüz kırk yedi aded top yuvarlağı bahalarına ve yuvarlak kahanesi mühimmatıçün ba'zı eşyalar ve gayrın bahalarına ve iştira olunan bargirlerin na'l ve mih bahalarına ve nafakaları vesair ihracatlarına ve ba'zı kesanın harcırahlarına verüb ki cem'an mevacibat ve teslimat ve ihracat altı yüz yetmiş bir yük yetmiş üç bin yedi yüz altı akçe eder bu takdirde müşarunileyh makbuzundan yirmi bir yük yirmi üç bin yediyüz yedi akçe ziyade harc ve sarf etmiş olur muma ileyh kulları sebk olunan hizmeti mukabelesinde inayet rica eder ve müşarunileyh kulları defterdarlık mukabelesinde ta'ahhd eylediği sensde altıyük akçe ki üç yıl ve on ayda yirmi üç yük elli sekiz bin üçyüz otuz akçe olur meblağ-ı mezburdan onsekiz yük oniki bin altı yüz doksan akçe sebep-i tahrir ve suret-i ruznamçe mucibince mucibince tevarih-i muhtelif ile Asitane-i Sa'adet ve orduy-ı humayun hazinesine teslim edub ve seksan beş bin beşyüz otuz yedi akçe Bosna hazinesinde istihdamda olan sipahiyan ve silahdarın ve müteferrika ve bevvaban-ı dergah-ı âli mevaciblerine verüb ve beş yüz yetmişbin akçe Budin kal'ası için bazı mühimmat bahalarına ve top yuvarlağına ve sair ihracata verüb ki cem'an teslimat ve mevacibat ve ihracat yirmi dört yüz elli beş bin yüz on yedi akçe olur bu takdirde doksan altı bin yedi yük seksan yedi akçe ziyade icab eder.